

Pacte de Ciutat pels Drets Digitals i les Tecnologies Democràtiques

El Pacte de Ciutat pels Drets Digitals i les Tecnologies Democràtiques - Pacte DiGiT - neix amb la voluntat de garantir una digitalització justa, igualitària i sostenible a la ciutat de Barcelona.

L'acord és fruit del treball col·lectiu i s'emmarca en la trajectòria de les entitats impulsores en la defensa dels drets digitals i les tecnologies lliures i obertes. Compta amb el recolzament de la Direcció de Serveis de Participació i Innovació Democràtica.

Declaració

Drets digitals i tecnologies democràtiques a Barcelona

Barcelona és una ciutat compromesa i pionera en la transformació digital justa, oberta i situada dins dels límits planetaris, que acompanyi a les persones en el seu dia a dia digital. Per això, considerem que tot **desenvolupament i aplicació tecnològica dins l'àmbit municipal ha de centrar-se les necessitats dels veïns i les veïnes**, prioritzant el seu benestar i els seus drets digitals, així com tots aquells drets humans travessats per la digitalització. Defugint de propostes tecno-solucionistes al servei d'interessos aliens a la ciutat.

Així doncs, la digitalització de la ciutat ha de tenir un caràcter universal i incorporar mecanismes i recursos que combatin les bretxes digitals, tant fent front a les dificultats d'accés a les tecnologies digitals com facilitant el seu gaudi i ús empoderat i creatiu. Així mateix, cal apostar per formes de governança que enforteixin la sobirania de les dades i la infraestructura pública digital.

En aquest context, i tenint en compte els nous **reptes, oportunitats i amenaces que els avenços tecnològics** disruptius, com la intel·ligència artificial (IA), **representen per als drets humans**, volem destacar la importància d'adoptar una perspectiva crítica sobre com s'utilitzen i s'apliquen aquestes tecnologies a l'àmbit municipal. Volem **promoure un ús just i transparent de les innovacions tecnològiques**, fomentant que la seva aplicació eviti discriminacions i reduint l'impacte mediambiental.

Per fer-ho possible, és indispensable la creació d'espais estables de transparència i rendició de comptes amb capacitat d'incidència política vinculats a les diferents àrees de treball tecnològic dels òrgans municipals. D'aquesta necessitat rau la creació del Pacte de Ciutat pels Drets Digitals i les Tecnologies Democràtiques de Barcelona com a espai de debat, de diàleg i de col·laboració entre persones, comunitats, entitats i institucions en els aspectes relatius a la **interacció entre les polítiques públiques i l'entorn digital** de la nostra ciutat.

Funcionament

Objectius

El Pacte de Ciutat pels Drets Digitals i les Tecnologies Democràtiques és un acord de diàleg i participació dels previstos a l'article 67 del Reglament de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona subscrit per persones, comunitats, entitats i institucions compromeses amb l'impuls de les tecnologies democràtiques a la ciutat de Barcelona. El Pacte pretén esdevenir un espai de debat, diàleg, col·laboració, acció, coproducció i consens sobre com les polítiques públiques interactuen amb l'entorn digital compromès amb els 5 principis de la declaració de la Coalició Ciutadana pels Drets Digitals¹:

- Accés universal i igualitari a internet i alfabetització digital.
- Privacitat, protecció de dades i seguretat.
- Transparència, responsabilitat i no discriminació de dades, continguts i algoritmes.
- Democràcia participativa, diversitat i inclusió.
- Estàndards de serveis digitals oberts i ètics.

D'acord amb el Reglament de Participació Ciutadana, les propostes que elabori el Pacte tenen caràcter consultiu i en cap cas no són vinculants per als òrgans municipals. No obstant, el nostre afany és que serveixi com a espai de contrast i cocreació amb múltiples agents socials. En aquest marc, els objectius generals del Pacte seran:

1. Crear un espai estable de participació al voltant de les polítiques públiques de la nostra ciutat i com interaccionen en l'esfera digital.
2. Difondre, promoure i defensar els drets digitals en el desenvolupament de polítiques públiques.
3. Vetllar per la implementació de tecnologies democràtiques que garanteixin els drets digitals de la població.
4. Comunicar i fer pedagogia dels principis del Pacte a l'esfera pública.
5. Fomentar l'adhesió de persones, comunitats, entitats i institucions al Pacte.
6. Treballar per la col·laboració amb altres ciutats i institucions des de l'àmbit local a l'internacional.

Compromisos

Les persones, comunitats, entitats i institucions signants del Pacte de Ciutat pels Drets Digitals i les Tecnologies Democràtiques, ens comprometem a:

1. **Treballar per les tecnologies democràtiques i l'autonomia tecnològica.**
Impulsar l'autonomia tecnològica a través de la creació i promoció d'infraestructures digitals públiques, público-comunitàries i comunitàries per trencar la dependència cap a les grans tecnològiques. A més, fomentar infraestructures comunitàries de baix consum i mancomunar recursos amb ciutats i organitzacions que tinguin necessitats tecnològiques similars.
2. **Promoure la participació, la transparència i la rendició de comptes en les polítiques públiques.**
Impulsar la creació d'espais estables de participació, transparència i rendició de comptes sobre

¹Declaració de la [Coalició Ciutadana pels Drets Digitals](https://citiesfordigitalrights.org/assets/Declaration_Cities_for_Digital_Rights.pdf):
https://citiesfordigitalrights.org/assets/Declaration_Cities_for_Digital_Rights.pdf

els usos tecnològics exercits des de les àrees i òrgans municipals. Aquests han d'estar oberts a persones, comunitats i entitats.

3. **Treballar per una digitalització diversa i transversal.**
Fomentar la participació d'agents locals diversos en el disseny i desenvolupament de projectes digitals. Això garanteix una visió interseccional sobre la transformació digital, evitant que es reproduïxin o s'accentuin biaixos discriminatoris.
4. **Reforçar l'alfabetització digital i l'aprenentatge tecnològic**
Desenvolupar mesures d'inclusió digital que abordin l'accés, l'ús i l'aprofitament de les tecnologies digitals i garantir el compromís institucional per mitigar les desigualtats sociodigitals que poden aparèixer durant el procés de transformació digital. Així mateix, assegurar la disponibilitat de dades per poder avaluar l'impacte de les accions municipals.
5. **Consolidar els ecosistemes tecnològics locals i l'Economia Social i Solidària**
Promoure canvis estructurals que ajudin a reduir la precarització de les iniciatives tecnològiques locals i de l'economia social i solidària. A més, incorporar incentius específics i mesures que motivin a professionals del sector tecnològic a involucrar-se en projectes digitals amb impacte social positiu.
6. **Promoure i difondre l'ús del programari lliure i codi obert al sector públic**
Incorporar de manera progressiva clàusules que promoguin l'ús de codi obert als òrgans municipals, començant per àmbits específics i prioritaris, com ara portals de tràmits digitals concrets, i estenent aquesta pràctica a altres serveis i infraestructures digitals municipals. A més, crear una *Open Source Programme Office (OSPO)* municipal que esdevingui un referent públic en la creació i l'acompanyament de projectes basats en codi obert.
7. **Estimular la sobirania ciutadana sobre les dades i l'ús de dades obertes**
Promoure una recollida de dades justa i garantir que les persones puguin accedir i controlar la seva informació digital en tot moment. Per fer-ho possible, impulsar marcs de governança compartida de les dades que garanteixin una gestió transparent i evitin usos invasius o extractius. Alhora, promoure l'obertura de les dades de l'administració pública per facilitar la transparència, la participació i la col·laboració ciutadana.
8. **Promoure l'ús d'una IA justa, de Km 0 i d'interès públic.**
Fomentar el qüestionament crític sobre la implementació de la IA. Destinar recursos públics per crear una auditoria ciutadana algorítmica, on els òrgans municipals rendeixin comptes sobre quines IAs fan servir en la gestió municipal, en quins àmbits les apliquen i quin impacte ambiental generen.
9. **Fomentar el decreixement i la redistribució de la tecnologia.**
Encoratjar el decreixement tecnològic en clau de sostenibilitat, democràcia i bé comú. Garantir la redistribució, reequilibri i repartició dels recursos tecnològics ja existents en clau de justícia digital global.

Entitats adherides al Pacte

És voluntat d'aquest Pacte crear una xarxa de persones, comunitats, entitats i institucions que treballen per la defensa dels drets digitals i les tecnologies democràtiques a Barcelona.

Poden formar part del Pacte tota iniciativa tecnològica local i neix del treball del grup constituent, format per:

- Dabne
- Decidim
- Canòdrom – Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica
- Colectic
- ...
- Xnet

(Pendent adherir les entitats)

Organització

El Pacte compta amb una Assemblea, un espai de governança, una Presidència i una Secretaria tècnica.

1. Assemblea

Formen part de l'Assemblea totes les persones, entitats, comunitats i institucions adherides o signants. És el màxim òrgan de decisió del Pacte i celebra una sessió ordinària una vegada a l'any. Consta de diverses comissions de treball encarregades de dinamitzar els debats sobre els principals eixos temàtics, entre d'altres, la IA, FLOSS, els drets digitals o les dades obertes. Queda oberta la possibilitat de crear noves comissions de treball, sempre que hi hagi els recursos per impulsar-les.

2. Espai de governança

L'Espai de governança és l'òrgan de govern executiu que pren forma a través de la plataforma de participació ciutadana digital decidim.barcelona. Les funcions principals d'aquest espai digital seran fomentar el diàleg permanent entre els membres signants del Pacte, anunciar trobades i assemblees i compartir actes, crear espais autònoms de treball per les comissions de treball i fer difusió del mateix Pacte.

3. Presidència

Figura escollida per les persones, entitats, comunitats i institucions signants del Pacte a través de la plataforma de participació ciutadana digital decidim.barcelona. Correspon al/a la president/a convocar, establir l'ordre del dia i presidir les sessions de l'Assemblea, representar el Pacte i traslladar als òrgans de gestió i de govern municipal les seves propostes.

4. Secretaria tècnica

El Pacte compta amb una Secretaria tècnica que s'ocupa de la tramesa, a indicació de la Presidència, de les convocatòries de l'Espai de governança i de l'Assemblea i de la redacció de les seves actes respectives. Està coordinada per la Direcció de Serveis de Participació i Innovació Democràtica i l'Oficina Tècnica del Canòdrom - Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica.

Glossari

- **Drets digitals:** Són l'extensió dels drets humans a l'àmbit d'internet i de les tecnologies digitals. En són exemples el dret a la protecció de dades, a l'educació digital o al resguard contra el ciberassetjament.
- **Tecnologies democràtiques:** Són eines, plataformes i sistemes digitals pensades i desenvolupades de manera oberta i transparent, i que permeten la creació i millora col·laborativa. També es consideren tecnologies democràtiques aquelles que es poden utilitzar per promoure la participació ciutadana en la presa de decisions polítiques.
- **Autonomia tecnològica:** Capacitat d'una persona, entitat, comunitat o institució per desenvolupar o gestionar tecnologies i les seves infraestructures digitals de forma independent a grans empreses tecnològiques externes, tenint capacitat d'incidència sobre l'evolució i futurs usos de les mateixes.
- **Alfabetització digital:** Procés continu d'adquisició de les competències necessàries per utilitzar, entendre i avaluar críticament les tecnologies digitals de manera segura i efectiva.
- **Dades obertes:** Conjunts de dades posades a disposició pública que poden ser reutilitzades i tornades a publicar sense cap restricció.
- **Programari lliure i de codi obert** és aquell programa que permet a tothom accedir al codi font amb els que ha estat escrit. L'obertura del codi facilita que qualsevol persona pugui estudiar-lo i modificar-lo, permetent millores sobre el mateix. Algunes llicències obertes restringeixen les condicions amb les que es pot distribuir el codi, altres llicències, sota les que es distribueix el programari lliure, no condicionen la manera en que el codi modificat es pot distribuir. Cal fer esment que l'obertura i el lliure accés al codi no implica la gratuïtat d'aquest.
- **Economia Social i Solidària:** Conjunt d'iniciatives econòmiques de diverses àrees que prioritzen el benestar de les persones per sobre del lucre i que es guien, entre d'altres, pels valors del feminisme, l'ecologisme, l'antiracisme, la cooperació i el suport mutu.
- **Open Source Programme Office (OSPO) municipal:** Unitat municipal encarregada d'acompanyar persones, comunitats, entitats i institucions en l'adopció d'eines de codi obert i la gestió de llicències de programari lliure.
- **Decreixement tecnològic:** Corrent polític que defensa la reducció de la producció de tecnologies digitals i del seu consum per promoure el benestar socials i assegurar la supervivència del planeta.
- **Decidim:** Plataforma digital de codi obert dissenyada per la participació ciutadana, impulsada per l'Associació de Software Lliure Decidim. Al Pacte fem referència a decidim.barcelona, la plataforma de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona basada en aquest programari.